

SPECYFIKACJA NA PROJEKTOWANIE

SP.10.30.10

**RAPORT O ODDZIAŁYWANIU PRZEDSIĘWZIĘCIA NA ŚRODOWISKO WYKONYWANY NA
POTRZEBY OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO**

1. WSTĘP

1.1 Przedmiot Specyfikacji

Przedmiotem niniejszej Specyfikacji są wymagania dotyczące wykonania i odbioru Dokumentacji Projektowej przewidzianej do wykonania w ramach SP.00.00.00 Wymagania Ogólne dla Dokumentów Wykonawcy

1.2 Zakres stosowania Specyfikacji

Niniejsza stanowi obowiązujący dokument przy realizacji następującego opracowania projektowego SP.10.30.10 - Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymagany do wniosku o uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, który należy wykonać w ramach zamówienia j/w.

W skład przedmiotu zamówienia wchodzi w szczególności:

- raport o oddziaływaniu na środowisko wraz załącznikami graficznymi (wykonanymi na ortofotomapie),
- streszczenie w języku niespecjalistycznym (stanowiące odrębny tom raportu),
- Plan Działań Środowiskowych (stanowiący odrębny załącznik do raportu),
- Materiały dodatkowe (np. uzgodnienia) niezbędne do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

1.3 Określenia podstawowe

Użyte w Specyfikacji wymienione poniżej określenia należy rozumieć w każdym przypadku następująco:

1.3.1 Analiza porealizacyjna – opracowanie mające na celu porównanie rzeczywistych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko z ustaleniami i wnioskami zawartymi w raportach o oddziaływaniu na środowisko oraz w decyzji pozwolenie na budowę i decyzji o zezwoleniu na realizację przedsięwzięcia. Wynik analizy porealizacyjnej stanowi podstawę do:

- podjęcia ewentualnych dodatkowych działań ochronnych,
- wyznaczenia zasięgu obszaru ograniczonego użytkowania.

1.3.2 Działania minimalizujące- zespół działań mających na celu ograniczenie negatywnych oddziaływań związanych z realizacją planowanego przedsięwzięcia.

1.3.3 Działania zapobiegawcze - zespół działań mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań na środowisko związanych z realizacją i funkcjonowaniem planowanego przedsięwzięcia.

1.3.4 Monitoring oddziaływań - zbiór analiz i pomiarów, w fazie budowy oraz eksploatacji przedsięwzięcia, określonych w raporcie o oddziaływaniu na środowisko oraz w decyzji o pozwoleniu na budowę lub decyzji o zezwoleniu na realizacji inwestycji drogowej, prowadzonych przez realizującego przedsięwzięcie.

1.2.5 Ocena oddziaływania na środowisko – procedura szacowania przewidywanego oddziaływania planowanej działalności tj. przedsięwzięcia na środowisko.

1.2.6 Oddziaływanie na środowisko – każda zmiana w środowisku spowodowana proponowaną działalnością. Zgodnie z art. 3 pkt 11 ustawy Prawo ochrony środowiska [pkt. 8.1 ppkt. 10 SP.00.00.00] rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

1.2.7 Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko – postępowanie, obejmujące w szczególności:

- a) weryfikację raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- b) uzyskanie wymaganych ustawą opinii i uzgodnień,
- c) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu;

Zgodnie z art. 62 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [pkt. 8.1 ppkt. 12 SP.00.00.00] winno określać, analizować i oceniać:

- bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na:
  - środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi,
  - dobra materialne,
  - zabytki,
  - wzajemne oddziaływanie między powyższymi czynnikami,
  - dostępność do złóż kopalin,
- możliwość oraz sposoby zapobiegania i ograniczania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- wymagany zakres monitoringu.

1.2.8 Raport o oddziaływaniu na środowisko - dokumentacja przedstawiająca rezultaty prac nad oceną oddziaływania na środowisko przedkładana jako załącznik do wniosku o wydanie decyzji wymagającej przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (decyzji pozwolenie na budowę, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej).

1.2.9 NATURA 2000 – Europejska Sieć Ekologiczna obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej, w skład której wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony ptaków – OSO,
- specjalne obszary ochrony siedlisk – SOO.

1.2.10 Obszar Natura 2000 – rozumie się przez to obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

1.2.11 Zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko - to stopień szczegółowości informacji poszczególnych części raportu o oddziaływaniu na środowisko odpowiadający charakterowi przedsięwzięcia, rodzajom postępowania oraz dokładności posiadanych danych (zakres zgodnie z art. 66 i 67 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [pkt. 8.1 ppkt. 12 SP.00.00.00]).

1.2.12 Inwentaryzacja przyrodnicza – obserwacje i badania terenowe środowiska przyrodniczego w okresie wegetacyjnym i lęgowym.

Inwentaryzacja przyrodnicza poza obszarami Natura 2000 – wykazanie występowania lub braku występowania stanowisk chronionych gatunków lub siedlisk, w tym gatunków i siedlisk wymienionych w rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 listopada 2013 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, (Dz. U. 2010 nr 77 poz. 510) [pkt. 8.1 ppkt. 14b SP.00.00.00].

- **Inwentaryzacja przyrodnicza w obszarze Natura 2000** – zinwentaryzowanie przedmiotów ochrony tych obszarów oraz przedstawienie danych ilościowych o występujących gatunkach i siedliskach, jak również jakościowych o stanie zachowania tych gatunków i siedlisk oraz ich reprezentatywność;

1.2.13 Znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 – to oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:

a) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub

- b) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- c) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

1.2.14 kompensacja przyrodnicza– rozumie się przez to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych;

Pozostałe określenia podstawowe są zgodne z obowiązującymi, odpowiednimi polskimi przepisami i polskimi normami oraz z definicjami podanymi w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla dokumentów Wykonawcy pkt 1.3. i w innych SP.

2. WYMAGANIA DLA PROJEKTOWANEJ INWESTYCJI

Wymagania dla inwestycji i projektowanych obiektów budowlanych i urządzeń infrastruktury podano w pkt 2 SP 00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy.

3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE, POMIARY, BADANIA, OBLICZENIA I EKSPERTYZY

3.1. Materiały wyjściowe do projektowania

Ogólne wymagania dotyczące materiałów wyjściowych do projektowania znajdują się w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt. 3.1.

3.2. Materiały archiwalne i warunki

Ogólne wymagania dotyczące materiałów archiwalnych i warunków przedstawiono w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt. 3.2.

3.3. Pomiary, badania, obliczenia i ekspertyzy

Ogólne wymagania dotyczące pomiarów, badań, obliczeń i ekspertyz przedstawiono w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 3.3.

Opracowania środowiskowe powinny przyjmować za podstawę oceny istniejące dane obserwacyjne i pomiarowe oraz inne informacje dotyczące stanu środowiska i dóbr kultury, występujących uciążliwości, a także dane zawarte w istniejących opracowaniach dotyczących stanu środowiska. W przypadku gdy dane takie nie są dostępne, należy wykonać obserwacje .

Analizy akustyczne powinny być dokonane na podstawie numerycznego modelu terenu.

Ponadto Wykonawcę obowiązują m.in. następujące wymagania dotyczące pomiarów, badań, obliczeń i ekspertyz:

- dane dotyczące zagospodarowania terenu, w tym budynków podlegających ochronie akustycznej,
- dane dotyczące jakości powietrza atmosferycznego wzdłuż trasy,
- inwentaryzacja przyrodnicza (ze szczególnym uwzględnieniem chronionych siedlisk przyrodniczych gatunków rzadkich i chronionych flory i fauny oraz korytarzy migracji fauny,).

Na potrzeby dokonania analizy akustycznego oddziaływania drogi Wykonawca winien oprzeć się kwalifikacji terenów wymagających ochrony, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [Pkt.8.1 ppkt.10b SP.00.00.00], na podstawie aktualnych zapisów mpzp, a w przypadku ich braku na podstawie zaświadczenia organu, o którym mowa w art. 115 Prawo

ochrony środowiska [pkt. 8.1 ppkt. 10 SP.00.00.00] (wrys z mpzp i zaświadczenie ma stanowić załącznik do raportu).

Wszystkie pomiary powinny być wykonane zgodnie z metodykami referencyjnymi, określonymi w rozporządzeniach.

Wykonawcę obowiązuje wykonanie inwentaryzacji terenu pod kątem występowania gatunków chronionych roślin, zwierząt (w tym ksylofagów) i grzybów, tak aby możliwe było uzyskanie formalnej zgody o której mowa w art. 56 ustawy o ochronie przyrody [pkt. 8.1 ppkt. 14 SP.00.00.00].

Obserwacje i badania terenowe należy przeprowadzić w obszarze do 500 metrów od osi po obu stronach drogi (w przypadkach szczególnych i uzasadnionych – szerzej w zależności od potrzeb).

Przy wykonywaniu inwentaryzacji i ocen stanu technicznego (ekspertyz) Wykonawca będzie stosował metody pomiarów badań oraz sprzęt i oprogramowanie komputerowe odpowiadające charakterowi przedsięwzięcia, rodzajowi postępowania administracyjnego i dokładności uzyskanych danych - dopuszczone prawem polskim bądź wspólnotowym.

Uzyskanie niezbędnych informacji i opinii do wykonania opracowania jest po stronie Wykonawcy, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Zamawiającego.

4. WYKONANIE OPRACOWAŃ PROJEKTOWYCH

Poniżej przedstawione są wymagania, które należy uwzględnić przy wykonywaniu opracowań projektowych. Inne wymagania dotyczące wykonania opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 4.

4.1 Szczegółowość opracowań projektowych

Ogólne wymagania oraz definicje dotyczące szczegółowości opracowań projektowych podano SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 4.2.

4.1.1. Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymagany do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Wykonywany jest w trakcie opracowywania projektu budowlanego, jest opracowaniem projektowym o charakterze szczegółowym. Wszystkie elementy opracowań projektowych mają być określone w sposób ostateczny.

Raport o oddziaływaniu na środowisko na etapie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej powinien być wykonany na tyle szczegółowo, aby pozwolił na rozstrzygnięcie w tej decyzji następujących zagadnień:

- warunki wykorzystania terenu w fazie realizacji i eksploatacji, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich,
- wymagania dotyczące ochrony środowiska uwzględnione w projekcie budowlanym,

4.1.2. Plan działań środowiskowych

W ramach powtórnego raportu o oddziaływaniu na środowisko należy opracować Plan Działań Środowiskowych (PDS) przedstawiany inwestorowi do zatwierdzenia, jako kompleksowe, wiążące wytyczne dla wykonawców inwestycji, który powinien uwzględniać i opisywać w syntetyczny sposób takie kwestie jak:

- typowe oddziaływania (emisje do powietrza, hałas, przekształcenia i niwelacje terenu, usuwanie drzew i krzewów, zmiany stosunków wodnych) i sposoby ich eliminowania/ograniczenia

- zidentyfikowane w rejonie inwestycji tereny i populacje szczególnie wrażliwe na te oddziaływania
- miejsca lokalizacji i sposoby zabezpieczenia elementów zaplecza budowy, które mogą oddziaływać negatywnie na stan środowiska, w tym zwłaszcza:
  - miejsca obsługi sprzętu i pojazdów i sposoby ich zabezpieczenia
  - miejsca prowadzenia prac pomocniczych (przenośne węzły betoniarskie, wytwórnie mas bitumicznych)
  - miejsca magazynowania materiałów i paliw
  - obiekty socjalno-sanitarne
- terminy prowadzenia robót z uwzględnieniem:
  - konieczności zachowania komfortu akustycznego (zwłaszcza w porze nocnej)
  - okresów lęgowych i zasad ochrony siedlisk – (w rejonach występowania w niedalekiej odległości od linii rozgraniczających cennych siedlisk i gatunków chronionych wskazane jest niewykraczanie poza pas drogowy oraz minimalizacja zmian stosunków wodnych)
- wymogi w zakresie przywracania środowiska do właściwego stanu po zakończeniu prac konstrukcyjnych oraz kryteria oceny spełniania tych wymogów
- inne istotne aspekty środowiskowe charakterystyczne dla danego przedsięwzięcia i sposoby minimalizacji.

W szczególności w PDS należy wskazać sposoby wypełniania obowiązujących wymogów ochrony środowiska oraz ewentualne dodatkowe wymagania środowiskowe jakie mogą wynikać z ponownego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w tym zwłaszcza sposobu realizacji wymagań w zakresie:

- zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym zwłaszcza wymagań ochrony środowiska koniecznych do uwzględnienia w projekcie budowlanym
- warunków wykorzystania terenu w fazie realizacji przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich
- zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów
- ratowniczych badań zidentyfikowanych zabytków znajdujących się na obszarze planowanego przedsięwzięcia, odkrywanych w trakcie robót budowlanych
- programu zabezpieczenia istniejących zabytków przed negatywnym oddziaływaniem planowanego przedsięwzięcia oraz ochrony krajobrazu kulturowego.
- niwelowania możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem
- monitoringu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na etapie jego budowy na otoczenie, w szczególności na klimat akustyczny i parametry jakości środowiska oraz ewentualnie na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 poddanych oddziaływaniu

Plan działań środowiskowych powinien być opracowywany i wstępnie zatwierdzany jako załącznik do ROOŚ, jednakże powinien stanowić odrębnie opracowane opracowanie. Należy zapewnić, aby zapisy PDS były w pełni zgodne z wszystkimi zezwoleniami, pozwoleniami i koncesjami dotyczącymi danej inwestycji, jeżeli zawierają one postanowienia i wymogi odnoszące się do kwestii ochrony środowiska.

4.2 Wymagania dla kolejności wykonywania elementów opracowań projektowych

Realizacja opracowań projektowych objętych niniejszą SP powinna się odbywać w następujących etapach:

1. Analiza materiałów wyjściowych, materiałów archiwalnych i warunków oraz odpowiednich opracowań projektowych.
2. Wykonanie obserwacji weryfikacyjnych w terenie, pomiarów, badań, obliczeń, ekspertyz oraz analiz potrzebnych do wykonania opracowań projektowych.
3. Wykonanie opracowań projektowych i uzyskanie opinii i akceptacji Zamawiającego oraz w miarę konieczności dokonanie stosownych zmian i uzupełnień w treści opracowania wynikających z dotychczasowych ustaleń.
4. W przypadku konieczności wniesienie poprawek wynikających z opinii zewnętrznych ekspertów – w terminie przewidzianym na okres gwarancji.
5. Przekazanie raportu i planu działań środowiskowych do Zamawiającego.
6. Złożenie wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację Inwestycji.
7. Udzielanie wyjaśnień oraz wykonanie uzupełnień w procesie uzyskiwania decyzji zezwalającej na realizację inwestycji oraz ewentualnym procesie odwoławczym.

4.3. Szata graficzna

Ogólne wymagania dotyczące szaty graficznej opisów, obliczeń, rysunków i oprawy opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 4.5.

W przypadku opracowywania raportu o oddziaływaniu na środowisko załączniki graficzne winny być wykonane w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości analizowanych w raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania na środowisko

Na mapach powinny być przedstawione wszystkie treści zawarte w analizie środowiskowej, w tym w szczególności:

- sposób użytkowania terenu (rolny, leśny, zabudowa) – skala 1:10 000 lub większa,
- zasięgi oddziaływania hałasu oraz zanieczyszczeń powietrza dla całego przebiegu inwestycji. – skala 1:5 000 lub większa. Przebieg izofon powinien być przedstawiony na ortofotomapie oraz powinien uwzględniać ukształtowanie terenu i ekranujący wpływ istniejącej zabudowy.
- wskazać obszary chronione przed hałasem – w przypadku terenów zabudowy – kwalifikacja tych terenów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120 poz. 826 z późn. zm.) [pkt. 8.1 ppkt 10b SP.00.00.00],
- obszary chronione w podziale na kategorie wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. z 2013r. poz. 627 z późn. zm.) [pkt. 8.1 ppkt. 14 SP.00.00.00] – skala 1:10 000 lub większa,
- granice Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz stref ochronnych ujęć wodnych,
- rodzaje i typy gleb, klasy bonitacyjne (gleby chronione) oraz kompleksy przydatności rolniczej – skala 1:10 000 lub większa,
- korytarze migracyjne oraz szlaki migracji zwierząt – skala 1:10 000 lub większa,
- obiekty i obszary objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [11] – skala 1:10 000 lub większa,
- lokalizacje wszystkich zaprojektowanych urządzeń ochrony środowiska – skala 1:2 000 lub większa.

Na osobnej mapie należy przedstawić konflikty środowiskowe i społeczne – skala 1:10 000 lub większa.

Na mapach Prognozy rozprzestrzeniania się hałasu wraz z kwalifikacją terenów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych

poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120 poz. 826 z późn. zm.) [pkt. 8.1 ppkt. 10b SP.00.00.00] należy wyróżnić zabudowę podlegającą ochronie akustycznej.

Wyniki inwentaryzacji przyrodniczej powinny być pokazane na ortofotomapie, w skali 1: 10 000 lub większej.

Wykonawca przekazuje Zamawiającemu wszystkie elementy opracowania zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej (w tym także edytowalnej) zapisanej na płycie CD pod odpowiednimi katalogami.

4.4. Szczegółowe wymagania dla opracowań projektowych

Zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko został określony w art. 66 oraz art.67 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [pkt. 8.1 ppkt. 12 SP.00.00.00].

Wymaga się od Wykonawcy uzyskania pozytywnej opinii i akceptacji Zamawiającego dla wszelkich opracowań i dokumentów składanych do zewnętrznych urzędów.

Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko powinien uwzględniać fazy realizacji i eksploatacji planowanego przedsięwzięcia i spełniać następujące wymagania:

- 1) identyfikować elementy środowiska oraz dobra kultury istniejące w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia;
- 2) ustalać wpływ planowanego przedsięwzięcia na środowisko, w szczególności na ludzi, zwierzęta, rośliny, powierzchnię ziemi, wodę, powietrze, klimat, dobra materialne, krajobraz oraz wzajemne oddziaływanie między tymi elementami środowiska;
- 3) ustalać wpływy planowanego przedsięwzięcia na dobra kultury, w tym: zasoby i walory dóbr kultury, krajobraz kulturowy oraz obszary i obiekty chronione na podstawie odrębnych przepisów, z uwzględnieniem istniejącej dokumentacji, inwentaryzacji i rejestru konserwatorskiego;
- 4) przyjmować za podstawę oceny istniejące dane obserwacyjne i pomiarowe oraz inne informacje dotyczące stanu środowiska i dóbr kultury, występujących uciążliwości, a także dane zawarte w istniejących opracowaniach dotyczących stanu środowiska;
- 5) przedstawiać zagrożenia w formie opisowej i graficznej.

Wykonawca zobowiązany jest do uwzględnienia w raporcie ewentualnych zmian przepisów prawa i wytycznych w powyższym zakresie, wg stanu na dzień złożenia wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji.

4.5. Ogólne założenia do metodyki wykonywania raportów o oddziaływaniu na środowisko

Używane w raportach o oddziaływaniu na środowisko wskaźniki środowiskowe powinny spełniać zalecenia Europejskiej Agencji Środowiska (EEA). Wskaźniki oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko powinny zostać wyznaczone według metodyki DPSIR (driving force – pressure – state – impact – response).

Macierz wskaźników oddziaływania na środowisko przedstawia wskaźniki, jakie należy brać pod uwagę przy opracowywaniu raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko.

Presja / stan środowiska		Przyroda ożywiona	Populacja ludzka	Gleby	Wody	Powietrze	Klimat	Dobra materialne	Dobra kultury	Krajobraz
Oddziaływanie infrastruktury drogowej	Zajętość terenu	X	X	X	X			X	X	X
	Efekt bariery	X	X		X					
	Produkcja odpadów			X	X					X
	Materiałochłonność	X		X	X			X		
	Energochłonność	X					X	X		
Oddziały- wanie pojazdów	Hałas i wibracje	X	X					X	X	
	Emisja zanieczyszczeń	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Wypadki drogowe	X	X							

Metodyka DPSIR opiera się na założeniu, że właściwej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko można dokonać tylko w oparciu o znane warunki środowiskowe (rozumiane przede wszystkim jako wrażliwość środowiska na różnego rodzaju uciążliwości) oraz o znane uciążliwości i emisje zanieczyszczeń pochodzące z planowanej drogi.

Można przyjąć, że wskaźnikami oceniającymi oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko są wszystkie wskaźniki odnoszące się do poziomów emisji zanieczyszczeń czy uciążliwości w środowisku.

Należy zwrócić uwagę, że w świetle polskich przepisów prawnych nie wszystkie standardy odnoszące się do jakości środowiska są standardami emisyjnymi – o ile bez wątpienia w przypadku klimatu akustycznego oraz zanieczyszczeń powietrza czy przyrody ożywionej rozpatruje się zazwyczaj imisję (poziomy hałasu w środowisku, stężenia zanieczyszczeń w powietrzu itd.), o tyle w przypadku gospodarki wodno-ściekowej używane są jedynie standardy emisyjne (dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do wód lub do ziemi). Normy emisyjne muszą być spełnione niezależnie od jakości wody w odbiorniku ścieków.

4.6. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać:

- opis planowanego przedsięwzięcia, a w szczególności:
  - charakterystykę całego przedsięwzięcia i warunki wykorzystania terenu w fazie realizacji,
  - przewidywane wielkości emisji w trakcie realizacji i eksploatacji obiektu drogowego
- opis elementów przyrodniczych środowiska objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko uwzględniająca:
  - elementy przyrodnicze środowiska,
  - obszary chronione, określone na podstawie odrębnych przepisów,
  - walory krajobrazowe i rekreacyjne,
  - tendencje zmian zachodzących w środowisku
- charakterystykę istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenów w obszarze przewidywanego oddziaływania przedsięwzięcia

4. opis istniejących w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
5. opis analizowanych wariantów rozwiązań konstrukcyjnych, wraz z uzasadnieniem wyboru wariantu proponowanego do realizacji;
6. opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku nie podejmowania przedsięwzięcia;
7. opis wariantów analizowanych na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
8. określenie przewidywanego oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów, w tym również w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a także możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko;
9. analizę i ocenę możliwych zagrożeń i szkód dla zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
10. uzasadnienie proponowanego przez wnioskodawcę wariantu, ze wskazaniem jego oddziaływania na środowisko, w szczególności na:
  - a) ludzi, rośliny, zwierzęta, grzyby i siedliska przyrodnicze, wodę i powietrze,
  - b) powierzchnię ziemi, z uwzględnieniem ruchów masowych ziemi, klimat i krajobraz,
  - c) dobra materialne,
  - d) zabytki i krajobraz kulturowy, objęte istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków,
  - e) wzajemne oddziaływanie między elementami, o których mowa w lit. a – d;
11. opis metod prognozowania zastosowanych przez wnioskodawcę oraz opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko, wynikające z:
  - a) istnienia przedsięwzięcia,
  - b) wykorzystywania zasobów środowiska,
  - c) emisji;
12. opis wariantów przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru dla wariantu proponowanego do realizacji;
13. analiza możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem
14. opis zastosowanych metod prognozowania, przyjętych zagrożeń i rozwiązań oraz wykorzystanych danych, a także stwierdzonych braków i niedoskonałości w tym zakresie
15. dla dróg będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko:
  - a) określenie założeń do:
    - ratowniczych badań zidentyfikowanych zabytków znajdujących się na obszarze planowanego przedsięwzięcia, odkrywanych w trakcie robót budowlanych,
    - programu zabezpieczenia istniejących zabytków przed negatywnym oddziaływaniem planowanego przedsięwzięcia oraz ochrony krajobrazu kulturowego,
  - b) analizę i ocenę możliwych zagrożeń i szkód dla zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności zabytków archeologicznych, w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia;
16. przedstawienie propozycji zakresu analizy porealizacyjnej
17. opis trudności wynikających z niedostatków techniki, luk w danych i we współczesnej wiedzy
18. wstępne określenie, czy dla planowanego przedsięwzięcia może być konieczne ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania
19. przedstawienie zagadnień w formie graficznej; (w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości analizowanych w raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania na środowisko)

20. przedstawienie propozycji monitoringu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na etapie jego budowy i eksploatacji lub użytkowania, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru;
21. streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w raporcie, w odniesieniu do każdego elementu raportu wraz z podstawowymi załącznikami graficznymi (plan orientacyjny uwzględniający przebieg inwestycji, mapa uwarunkowań środowiskowych, mapa oddziaływań akustycznych, mapa urządzeń ochrony środowiska),
22. nazwisko osoby lub osób sporządzających raport;
23. źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia raportu

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, sporządzany w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stanowiącej część postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej powinien:

- zawierać informacje, o których mowa w rozdz. 4.6., określone ze szczegółowością i dokładnością odpowiednio do posiadanych danych wynikających z projektu budowlanego i innych informacji uzyskanych po wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach
- określać stopień i sposób uwzględniania wymagań dotyczących ochrony środowiska, zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (w przypadku wprowadzenia zmian w projekcie budowlanym, należy wyjaśnić czym została spowodowana taka konieczność oraz jakie to spowoduje skutki dla środowiska) oraz innych wydanych decyzjach administracyjnych (np. pozwoleniu wodnoprawnym)
- zawierać inwentaryzację przyrodniczą o szczegółowości umożliwiającej określenie ilości osobników lub okazów chronionych w przypadku gdy zajdzie konieczność ich przeniesienia lub zniszczenia.

Raport o oddziaływaniu na środowisku wykonany w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko nie ma na celu jedynie oceny rozwiązań zawartych w projekcie budowlanym, bez możliwości ingerowania w ten projekt, ale ma on służyć wykonywaniu projektu budowlanego zgodnie z wymaganiami środowiskowymi. W przypadku gdy w trakcie szczegółowych analiz wykonywanych w trakcie opracowania raportu wykazana zostanie konieczność dokonania zmian w stosunku do decyzji środowiskowej wydawanej na etapie, gdy dysponowano ograniczoną ilością danych, zamiany te należy wprowadzić i merytorycznie uzasadnić.

Raport powinien zawierać analizę i wskazania dotyczące konieczności budowy przejść dla zwierząt, z podaniem ich usytuowania, rodzaju i wymiarów. Wskazania te powinny być oparte o wnioski z wizji terenowych, ekspertyz specjalistów, wyznaczone trasy migracyjne zwierząt oraz opinie właściwych nadleśnictw, kół łowieckich, organizacji społecznych itp. Wszelka zmiana lokalizacji przejść dla zwierząt w stosunku do decyzji środowiskowej wymaga uzasadnienia w raporcie.

W przypadku przejść dla zwierząt w celu uzyskania drożności szlaku migracji zwierząt w pasie objętym realizacją inwestycji należy wziąć pod uwagę konieczność budowy nie tylko obiektów wyszczególnionych w decyzji środowiskowej, ale również dodatkowych obiektów na szlaku migracji (o parametrach określonych w decyzji dla przejścia głównego) w celu bezpiecznego wyprowadzenia zwierząt poza pas drogowy. Wszelka zmiana lokalizacji przejść dla zwierząt w stosunku do decyzji środowiskowej wymaga uzasadnienia.

W przypadku przejść dla zwierząt zespoleń z ciekami wodnymi wymagana szerokość przejścia powinna być większa lub równa od podwójnej szerokości cieku wodnego, jednakże nie mniejsza niż określona w decyzji środowiskowej.

Przejścia dla zwierząt nie zespoleń z ciekami wodnymi powinny posiadać system odwodnienia (tam gdzie jest to niezbędne) tak, aby zapobiec gromadzeniu się wody wewnątrz przejścia („suche przejścia”).

Wykonawca zastosuje i wykona wszystkie zapisy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jak również pozwolenia wodnoprawnego dotyczące zbiorników oraz gospodarki wodno - ściekowej.

Ilość zbiorników, ich powierzchnia i głębokość oraz pozostałe parametry, rodzaj konstrukcji, usytuowanie oraz zapewnienie dojazdu do zbiorników należy dobrać odpowiednio do rozwiązań przyjętych w Projekcie budowlanym i Projekcie wykonawczym, opracowywanych przez Wykonawcę.

Wykonawca winien ustalić lokalizację ekranów na podstawie obliczeń uwzględniających ukształtowanie niwelety dróg i innych elementów zagospodarowania terenu przyjętych w Projekcie budowlanym. Wykonawca powinien brać pod uwagę odpowiednie natężenie i strukturę ruchu, konieczne do wykonania obliczeń akustycznych, prędkość samochodów osobowych (z podziałem na porę dzienną i nocną), prędkość samochodów ciężarowych (z podziałem na porę dzienną i nocną) oraz wysokość punktu obliczeniowego. Wszelka zmiana lokalizacji ekranów akustycznych w stosunku do decyzji środowiskowej wymaga uzasadnienia.

Ekran akustyczny musi być zaprojektowany przez Wykonawcę w taki sposób, aby nie był przewymiarowany (ich zadaniem jest obniżenie natężenia hałasu do poziomu dopuszczalnego).

Należy wykonać obliczenia w punktach receptorowych w punktach pierwszej linii zabudowy w celu wykazania skuteczności zabezpieczeń akustycznych.

Wszystkie brane pod uwagę środki minimalizujące i łagodzące oddziaływania na środowisko muszą zapewnić dotrzymanie standardów jakości środowiska poza terenem, do którego Inwestor posiada tytuł prawny. Gdyby w szczególnych przypadkach (głównie dotyczących oddziaływań akustycznych) nie było to możliwe, raport winien w sposób bardzo szczegółowy i merytoryczny opisać przyczyny tego stanu rzeczy, z przytoczeniem wszelkich działań podjętych w celu dotrzymania obowiązujących norm.

W raporcie należy zidentyfikować i szczegółowo opisać konflikty społeczne związane z przygotowywaniem inwestycji do realizacji na poszczególnych etapach przygotowania inwestycji.

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać oddziaływanie przedsięwzięcia na etapach jego realizacji i eksploatacji.

Przy opracowywaniu raportu o oddziaływaniu na środowisko do wniosku o zezwolenie na realizację inwestycji drogowej należy uwzględnić niżej wymienione aspekty:

- 1) dane wynikające z projektu budowlanego oraz uzyskanych decyzji administracyjnych, w tym głównie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych, pozwoleń wodno prawnych
- 2) analizę wariantową urządzeń ochrony środowiska w odniesieniu do rozwiązań przyjętych w projekcie budowlanym (np. rodzaj ekranów akustycznych, urządzeń podczyszczających ścieki, przejść dla zwierząt) mającą na celu ewentualne wskazania zmian technicznych, jeżeli w wyniku analizy zaistnieje taka konieczność. W stosunku do ekranów akustycznych należy dodatkowo określić materiał, z jakiego ekrany te będą wykonane.
- 3) Wskazanie szczegółowej lokalizacji urządzeń ochrony środowiska m.in. przejść dla zwierząt, ekranów akustycznych, systemów odprowadzania wód, zbiorników retencyjnych, urządzeń ochrony wód, urządzeń podczyszczających ścieki opadowe, zawartych w projekcie budowlanym.
- 4) Zagadnienia dotyczące analizy wariantów W punkcie tym należy opisać historię analizowanych wariantów (w tym wariantu „zero”) w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia oraz w szczególności wariantowanie technologiczne, techniczne, konstrukcyjne, organizacyjne (itd.) rozpatrywane na etapie projektu budowlanego.
- 5) Analizę konfliktów społecznych, o których mowa w art. 66 pkt. 15 ww. ustawy.

- 6) Przedstawienie zagadnień w formie graficznej skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości analizowanych w raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania na środowisko. Opis metod prognozowania zastosowanych przez wykonawcę raportu oraz opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko, wynikające z:
  - a) Istnienia przedsięwzięcia,
  - b) Wykorzystania zasobów środowiska,
  - c) Emisji hałasu, zanieczyszczeń powietrza i wód;
- 7) Opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Opis ten odpowiada art. 66 pkt. 9 ww. ustawy. Szczególną uwagę należy zwrócić na oddziaływanie skumulowane z istniejącą infrastrukturą m.in. siecią drogową, kolejową oraz elektroenergetyczną.
- 8) Prognozę oddziaływania przedsięwzięcia dla wariantu inwestycyjnego. Przy prognozowaniu emisji hałasu, zanieczyszczeń powietrza i wód należy przyjąć następujący horyzont prognoz:
  - rok bazowy (rok oddania inwestycji do użytkowania)
  - 5 lat po oddaniu do użytkowaniaWymaganie prognoz dla roku oddania do użytkowania jest konieczne ze względu na wymóg porównania w ramach analizy porealizacyjnej ustaleń raportu i rzeczywistego oddziaływania.
- 9) Wymagania dotyczące zakresu analizy porealizacyjnej. Należy uszczegółowić w zakresie jakich parametrów powinna być wykonana analiza, podać lokalizację do wykonania pomiarów i poboru próbek. W każdym przypadku, gdy w raporcie zaleca się wykonanie analizy porealizacyjnej, trzeba podać oparty na pomiarach /obserwacjach stan „zero” w odniesieniu do hałasu, do jakości wód powierzchniowych/ podziemnych, wszelkich obserwacji stanów populacji itp.
- 10) Dane z jakich korzystano przy programowaniu zanieczyszczeń, w szczególności dane ruchowe
- 11) Ocenę oddziaływania na istniejące i potencjalne obszary Natura 2000. Jeśli z raportu wynika konieczność wykonania dodatkowych działań minimalizujących na przedmioty ochrony w danym obszarze to należy określić dokładną lokalizację, parametry i przewidywaną skuteczność zaproponowanych środków minimalizujących negatywne oddziaływanie.
- 12) Zaprojektowanie środków minimalizujących i łagodzących oddziaływania na środowisko na występujące formy ochrony przyrody określone w ustawie o ochronie przyrody.

4.7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Z uwagi na wymagania Komisji Europejskiej (Dyrektywa Rady z dnia 27.06.1985r. 85/337/EWG) streszczenie w języku niespecjalistycznym powinno stanowić odrębne opracowanie. Powinno ono odnosić się do wszystkich informacji zawartych w raporcie, a także zawierać zdjęcia stanu aktualnego przedsięwzięcia oraz przedstawiać możliwie dużą część informacji w formie graficznej: plan orientacyjny uwzględniający przebieg inwestycji, mapa uwarunkowań środowiskowych, mapa oddziaływań akustycznych, mapa urządzeń ochrony środowiska. Streszczenie jest zazwyczaj prezentowane w czasie konsultacji społecznych.

4.8. Zagadnienia wariantowania

Konieczność opisu wariantów przedsięwzięcia określona w punkcie 4.6.5 nie dotyczy wariantów przebiegu przedsięwzięcia, ponieważ wariant przebiegu został wybrany i wskazany przez organ

w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dlatego w raporcie o oddziaływaniu na środowisko (na etapie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej) należy wariantować proponowane do zastosowania urządzenia ochrony środowiska, w szczególności rozwiązania konstrukcyjne i technologiczne (zmiany w projekcie w odniesieniu do ustaleń zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach)

Wszystkie brane pod uwagę warianty środków minimalizujących i łagodzących oddziaływania na środowisko muszą zapewniać dotrzymanie standardów jakości środowiska poza terenem, do którego Inwestor posiada tytuł prawny. Jeżeli jest to niemożliwe należy rozpatrywać środki umożliwiające dotrzymanie standardów poza tym obszarem (lub wskazać konieczność ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania)

5. KONTROLA JAKOŚCI OPRACOWAŃ PROJEKTOWYCH

5.1 Podstawowe zasady kontroli jakości opracowań projektowych

Podstawowe zasady kontroli jakości wykonywania opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 5.

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wykonywany w ramach ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz plan działań środowiskowych po uzyskaniu akceptacji Inżyniera podlega opiniowaniu przez Inwestora. Na potrzeby opiniowania Wykonawca przedkłada po dwa egzemplarze opracowania w formie papierowej i elektronicznej. Przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej Wykonawca uwzględni w treści raportu uwagi wniesione przez Inwestora, na etapie jego weryfikacji. Wykonawca uzupełni opracowania na każdorazowe wezwanie Organu właściwego do wydania postanowienia uzgadniającego warunki realizacji przedsięwzięcia.

5.2 Przeglądy prac projektowych

Przeglądy prac projektowych odbywać się będą zgodnie z ich postępowaniem planowanym w Programie, według Subklauzuli 8.3 Warunków Kontraktu.

6. ODBIÓR OPRACOWAŃ PROJEKTOWYCH

Ogólne zasady odbioru opracowań projektowych przedstawiono w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 6. Wykonawca wykona opracowania projektowe w terminach przyjętych w harmonogramie prac projektowych, zgodnie z Subklauzulą 8.3 Warunków Kontraktowych [Program] w następującej ilości egzemplarzy:

- Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymagany do wniosku o uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej oraz opinii i uzgodnień – 6 egzemplarzy w wersji papierowej + 1 egzemplarz w wersji elektronicznej
- Plan działań środowiskowych – 4 egzemplarze w wersji papierowej + 1 egzemplarz w wersji elektronicznej

W przypadku stwierdzenia przez Zamawiającego istnienia wad w Raporcie Wykonawca zobowiązany jest do ich usunięcia w terminie wyznaczonym przez Zamawiającego. Wykonawca jest odpowiedzialny za wady Raportu. W szczególności ponosi odpowiedzialność za nierzetelne lub błędne dane i analizy, wprowadzone przez niego rozwiązania niezgodne z zasadami współczesnej wiedzy technicznej. Wykonawca zobowiązany jest do poprawy Raportu na własny koszt, w przypadku stwierdzenia, po ostatecznym terminie jego odbioru, uchybień zaistniałych z przyczyny Wykonawcy.

7. PŁATNOŚCI

7.1. Ogólne ustalenia dotyczące podstawy płatności

Ogólne ustalenia dotyczące podstawy płatności podano w SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy pkt 7.

Płatności przejściowe za wykonany i odebrany ROOŚ zostały określone w Wykazie Płatności stanowiącym Część Kontraktu.

Za opracowanie dokumentacji przewidzianej w niniejszej Specyfikacji może być udzielona więcej niż jedna płatność przejściowa, odpowiednio do ilości etapów tej dokumentacji i czasu zakończenia tych opracowań, wynikających z Programu, zgodnie z Subklauzulą 8.3 Warunków Kontraktu.

Suma tych płatności przejściowych nie może być wyższa od kwoty określonej za wykonanie ROOŚ w odpowiednich pozycjach Wykazu Płatności.

7.2. Płatność za wykonanie Raportu o oddziaływaniu na środowisko

Płatność za wykonanie Raportu o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko wymaganego do wniosku o zgodę na realizację inwestycji drogowej obejmuje:

- analizę materiałów wyjściowych dostarczonych przez Zamawiającego,
- zebranie materiałów archiwalnych, które mają być dostarczone przez Wykonawcę,
- wykonanie pomiarów, analiz, badań i obserwacji weryfikacyjnych w terenie potrzebnych do wykonania opracowania projektowego,
- wykonanie opisów, obliczeń i rysunków oraz oprawę opracowania projektowego dla potrzeb uzgodnień,
- uzyskanie opinii i uzgodnień wymaganych dla opracowania, wykonanie uzupełnień i poprawek wynikłych w procesie wykonywania innych opracowań projektowych objętych Umową oraz w trakcie postępowania o wydanie decyzji administracyjnych oraz w toku ewentualnej procedury odwoławczej i rozpraw administracyjnych,
- udział w zatwierdzeniach, spotkaniach, naradach, wykonywanie prezentacji opracowania projektowego i udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące opracowania,
- wniesienie poprawek do raportu wynikających z weryfikacji treści opracowania Inwestora oraz ewentualnie ekspertów zewnętrznych,
- przekazanie opracowań w wymaganej szacie graficznej i w wymaganej ilości egzemplarzy.

7.3. Sposób płatności

Zgodnie z zapisami zawartej przez Wykonawcę umowy.

przepisy związane

Spis podstawowych obowiązujących przepisów prawnych podano w punkcie 8 Specyfikacji na projektowanie SP.00.00.00 Wymagania ogólne dla Dokumentów Wykonawcy.

Przy wykonywaniu opracowań geodezyjnych należy stosować ponadto następujące wytyczne:

[1] Podręcznik dobrych praktyk wykonywania opracowań środowiskowych dla dróg krajowych, Kraków 2008,

Gdziekolwiek w Specyfikacjach technicznych powołane są konkretne przepisy, normy, wytyczne i katalogi, które spełniać mają opracowania projektowe, będą obowiązywać postanowienia najnowszego wydania lub poprawionego wydania powołanych przepisów, norm, wytycznych i katalogów, wg stanu na dzień złożenia wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację przedmiotowego odcinka drogi.